

Bilancia Summitu EÚ-Latinská Amerika, Lima 2008

Ivan Kováč

máj 2008

V. Summit krajín Latinskej Ameriky a Karibiku s EÚ v Lime priniesol množstvo výsledkov, z ktorých niektoré môžu mať v budúcnosti zásadný dopad na vývoj biregionálnych vzťahov. Summit odohrávajúci sa v podmienkach veľkej diverzity medzi krajinami Latinskej Ameriky a pretrvávajúcich konfliktných vzťahov štátov v Andskej oblasti mal za cieľ posunúť vzájomné styky vpred najmä v oblastiach sociálnej a environmentálno-energetickej kooperácie. Okrem toho sa javil ako príležitosť na urovanie viacerých existujúcich bilaterálnych sporov s cieľom obnoviť jednotu a kooperatívneho ducha medzi blokmi.

Cieľom článku je analýza záverov a dopadov summitu v Lime na biregionálne vzťahy ale aj na situáciu a vzťahy vnútri regiónu Latinskej Ameriky. Východiskom skúmania je *status quo* vo vzťahoch medzi jednotlivými štátmi ako aj ich aktuálna politicko-ekonomická situácia, ktorá determinovala charakter summitu a dianie na ňom. Zámerom článku je okrem analýzy záverečnej deklarácie venovať pozornosť aj vedľajším dopadom summitu v podobe výsledkov individuálnych rokovaní medzi politickými lídrami. Osobitná pozornosť je v článku venovaná prebiehajúcim rokovaniam o asociačnej dohode EÚ a CAN, ktorých budúcnosť sa stala jednou z hlavných tém stretnutia.

Biregionálne vzťahy pred summitom

Summit v Lime predstavuje v poradí už piate spoločné stretnutie hláv štátov a vlád krajín z oboch regiónov. V dvojročnici od summitu vo Viedni v roku 2006 až po summit v Lime prebiehali biregionálne aktivity po viacerých líniách. Politickému dialógu na ministerskej úrovni dominovala schôdzka ministrov zahraničných vecí *Grupo del Río* s kolegami z EÚ v apríli 2007. Hlavnými témami dialógu sa stali energetická a environmentálna spolupráca ako aktuálne „horúce“ témy globálneho vývoja rovnako ako aj pretrvávajúci dôraz na otázky ochrany ľudských práv a boja proti narkoobchodu ako jedny z hlavných problémov regiónu Latinskej Ameriky. Vzájomné politické kontakty sa prehĺbili po založení Euro-Latinskoamerického parlamentného zhromaždenia v novembri 2006 ako jedného z výsledkov Viedenského summitu. Parlamentné zhromaždenie poskytuje priestor pre

diskusiu nad hlavnými témami vzájomnej spolupráce s cieľom dosiahnuť väčšiu informovanosť a tým aj koordináciu na oboch stranách. Pred samotným summitom sa preto v Lime uskutočnilo už II. plenárne zasadnutie tohto orgánu.

Okrem politického dialógu sa podarilo pokročiť vo vyjednávaní asociačnej dohody EÚ so strednou Amerikou, ktoré začalo v lete 2007. Problémom však zostali rokovania o asociačnej dohode s Andským spoločenstvom národov (CAN) aj s Mercosurom. V prípade CAN je veľkým problémom jeho vnútorná rozštiepenosť¹ a výrazné ekonomické zaostávanie Bolívie, v prípade Mercosuru upadli rokovania do slepej uličky pre rozdielne pohľady jeho členov a EÚ na problematiku liberalizácie poľnohospodárskych produktov.

Priority summitu

Hlavnými prioritami pre summit v Lime sa stali 2 kľúčové témy spolupráce:

- chudoba, nerovnosť, exklúzia
 - podpora sociálnej kohézie ako hlavný bod biregionálnych vzťahov zostáva dominantnou témou už od summitu v Guadalajare v roku 2004. V súčasnej celosvetovej situácii akútneho nedostatku a zároveň zvýšenia cien potravín sa téma mala stať hlavným bodom rokovaní s cieľom posilnenia sociálnej kohézie a prijatia opatrení na zníženie miery chudoby.
- udržateľný rozvoj: klimatické zmeny, životné prostredie, energia
 - priorita rovnako reflektuje súčasný globálny trend, kedy sa otázkam klimatických zmien či globálneho otepľovania kladie najmä zo strany EÚ vysoká pozornosť. Okrem toho otázka využívania alternatívnych zdrojov energie i zaistenia energetickej bezpečnosti oboch regiónov sa v aktuálnym podmienkach dramatického vývoja na svetovom trhu s ropou stáva takisto otázkou najvyššej priority.

Predsummitová panoráma

Panoráma oboch regiónov pred summitom poukazovala najmä na v poslednej dobe vyhrotený problém celej Latinskej Ameriky – vysoká ekonomická a politická diverzita jej

¹ Po vystúpení Venezuely v roku 2006 zostal blok vnútorne rozdelený na 2 skupiny štátov. Kolumbia a Peru ako krajiny s pravicovými prezidentmi orientujúce sa na ekonomickú spoluprácu s USA (v prípade Peru je už ZVO s USA na ceste implementácie, Kolumbia naopak čaká na schválenie ZVO v americkom Kongrese) preferujú liberálnu ekonomickú politiku. Druhú skupinu tvoria Ekvádor a Bolívia, ktorých okrem ekonomického zaostávania charakterizuje aj ľavicová afiliácia ich lídrov a tendencia spolupráce s Chávezom na pôde ALBA (Alternativa Bolivariana) s odlišnou politicko-ekonomickou filozofiou než preferujú zvyšní partneri v CAN.

krajín prejavujúca sa v rozdielnej politickej a ekonomickej orientácii jej lídrov a vysoko odlišnými ekonomickými výsledkami a vývojom v jednotlivých krajinách.

Napätie v regióne v poslednej dobe vychádza najmä z „triangulárneho“ konfliktu v Andskej oblasti, v ktorom na seba narážajú Kolumbia, Venezuela a Ekvádor a ktorý sa od udalostí z 1. marca 2008 spojených so zastrelením popredného predstaviteľa FARC R. Reyesa nepodarilo urovnať.² Niekoľko dní pred začiatkom summitu okrem toho zverejnil Interpol výsledky expertízy, na základe ktorej majú byť údaje z počítačov Reyesa hovoriace o financovaní FARC Chávezom a naopak o finančnej podpore zo strany FARC pre volebnú kampaň Correu pravdivé a v nepozmenenej forme. Chávez správu Interpolu označil za „show organizovanú USA v spolupráci s Kolumbiou.“³ Okrem toho adresoval Uribemú niekoľko expresívnych vyjadrení a tesne pred summitom tým v podstate vylúčil možnosť prípadného stretnutia oboch lídrov.

K už beztak negatívnej atmosfére v Andách navyše prispieva aj politicky nestabilná situácia v Bolívii, kde po úspešnom ale vládou neuznanom autonomistickom referende v provincii Santa Cruz čelí prezident Morales obrovskému internému tlaku a hrozbe narušenia vnútornej integrity a suverenity krajiny. Na základe toho dokonca súhlasil s tým, že svoje zotrvanie vo funkcii podrobí hlasovaniu v referende a o jeho budúcnosti na poste prezidenta tak rozhodnú zrejme v druhej polovici roka občania.

Z hľadiska vzťahov s Európou sa veľa čakalo od vývoja bilaterálnych vzťahov Venezuely a Španielska po slovnej prestrelke na novembrovom Iberoamerickom summite v Santiagu de Chile, v ktorom odznela z úst španielskeho kráľa „umlčiacia formulka“ na adresu Cháveza. Španielsko sa však ukázalo pripravené na spor zabudnúť a normalizovať vzťahy, pričom dokonca ponúklo sprostredkovateľské služby v napätých vzťahoch v trojuholníku Andských krajín. Venezuelský prezident sa stal protagonistom aj v slovnej prestrelke s nemeckou kancelárkou A. Merkelovou len pár dní pred summitom. Merkelová sa totiž na adresu Venezuely vyjadrila, že „jediná krajina nemôže permanentne kaziť vzťahy medzi EÚ a Latinskou Amerikou....prezident Chávez nehovorí za Latinskú Ameriku.“⁴ Vo svojej odpovedi v rámci tradičného nedelňého programu *Aló Presidente* označil Chávez nemeckú CDU/CSU za „tú istú pravicu, ktorá napomáhala Hitlerovi a fašizmu.“⁵

² Bližšie pozri článok: *Andská kríza – aktéri a výsledky*. <http://www.kias.cz/publications/35/>

³ Venezuela: Chávez acusa a Colombia y Estados Unidos de „buscar una guerra“. In *www.infolatam.com*. 11. máj 2008. <http://www.infolatam.com/entrada.jsp?id=8217> (21.5.2008)

⁴ Venezuela asegura que la declaración de Merkel altera la relación bilateral. In *www.elpais.com*. 14. máj 2008. http://www.elpais.com/articulo/internacional/Venezuela/asegura/declaracion/Merkel/altera/relacion/bilateral/elpepuint/20080514elpepuint_1/Tes (22.5.2008)

⁵ ibidem

Ďalším dôvodom, prečo sa od summitu očakával zaujímavý priebeh, bola už dlhšie existujúca možnosť zmeny taktiky EÚ v siahodlhých obchodných vyjednávaniach o asociačných dohodách so subregionálnymi integračnými zoskupeniami. Vysoká miera politickej a ekonomickej diverzity krajín regiónu združených v jednotlivých integračných blokoch totiž v poslednom období značne skomplikovala možnosť pokroku v týchto rokovaníach. Existovala preto možnosť zmeniť taktiku zo blokového vyjednávania na individuálne rokovania s jednotlivými krajinami. Myšlienku individuálneho prístupu najviac presadzovali prezidenti Peru a Kolumbie A. García a A. Uribe, ktorí sa v blokových vyjednávaniach cítili zaťažení ekonomickými a politickými odlišnosťami medzi nimi a ostávajúcimi dvomi členmi CAN – Bolíviou a Ekvádorom. García sa pred summitom vyjadril, že si želá pevné a okamžité dohody s EÚ a požiadal ju o pomoc pri hľadaní východiska zo „začarovaného kruhu.“⁶ V prípade Mercosuru je zase problémom stagnácie rokovaní neschopnosť dosiahnuť dohodu v otázkach poľnohospodárstva. Rokovania sú uzavreté v 2 z 3 kapitol, v politickej a sociálnej oblasti, ale rozdielnosti pretrvávajú najmä ohľadom cieľ a protekcionistických opatrení na poľnohospodárske produkty. Naopak, najmenšia miera vnútornej diverzity, a tým aj najvyššia pravdepodobnosť skorého úspešného uzatvorenia rokovaní je v prípade krajín strednej Ameriky. Tie pred summitom očakávali od EÚ oznámenie časového horizontu, do ktorého plánuje rokovania s nimi uzavrieť, pričom najčastejšie sa spomínala prvá polovica roku 2009.⁷

Záverečná deklarácia summitu

Základné výsledky summitu zhrnuté do záverečnej deklarácie reflektujú 2 prioritné témy zvolené pre tohtoročné stretnutie lídrov EÚ a Latinskej Ameriky. Centrálnym dokumentom summitu sa stala deklarácia „*Odpovedajúc spoločne na priority našich ľudí*“.

V otázke environmentálnej politiky vyjadruje deklarácia presvedčenie, že „environmentálna degradácia a klimatické zmeny vážne ohrozujú náš ekonomický rast zasahujúc najtvrdšie tých chudobných.“⁸ Z tohto dôvodu prišiel summit s novinkou v podobe spustenia spoločného programu proti klimatickým zmenám pod názvom *EUrocLima*, ktorý umožní výmenu poznatkov a koordináciu aktivít proti prehlbovaniu globálneho otepľovania.

⁶ Perú: García pide ayuda a la UE para destrabar la negociación con la CAN. In *www.infolatam.com*. 15. máj 2008. http://www.infolatam.com/entrada/peru_garcia_pide_ayuda_a_la_ue_para_dest-8291.html (22.5.2008)

⁷ Lima podría ser marco de negociación individual entre países de la UE y América Latina. In *www.infolatam.com*. 14. máj 2008. <http://www.infolatam.com/entrada.jsp?id=8253> (22.5.2008)

⁸ Lima Declaration: *Addressing our people's priorities together*, článok 10.

Činnosť programu sa má odvíjať „bez determinovania politík jednotlivých štátov.“⁹ Európska Komisia vyčlenila 5 miliónov EUR pre prvé kroky tohto programu. Jedinou krajinou pozerajúcou sa na túto iniciatívu s istou dávkou nedôvery zostala Brazília, ktorá sa „obávala zasahovania EÚ do svojej silnej energetickej politiky.“¹⁰ V problematike biregionálnej energetickej spolupráce sa obe zoskupenia zaviazali k stratégii podpory diverzifikácie energetických zdrojov, využívaníu environmentálne udržateľných zdrojov energie pričom v oblasti neobnoviteľných zdrojov energie sa má klásť dôraz na vývoj nových technológií.¹¹

Obzvlášť závažnou témou summitu bola aj aktuálna situácia na trhu s potravinami. Lídri vyjadrili obavy z prehlbujúcej sa potravinovej krízy a vysokých cien niektorých potravín. V deklarácii preto za súčasného vývoja zdôraznili nutnosť okamžitých akcií s tým, že v stredno- a dlhodobom horizonte bude nevyhnutné koordinovať činnosť medzinárodného spoločenstva na podporu poľnohospodárskych kapacít a vidieckeho rozvoja s cieľom odpovedať na zvýšenie dopytu po potravinách.¹² Za kľúčové v tomto smere označili zaistenie potravinovej bezpečnosti populácie a boj proti podvýžive najmä u detí.

V sociálnej oblasti sa v deklarácii spomína podpora efektívnej sociálnej politiky s využitím verejných a súkromných zdrojov na fiškálne a sociálne programy vedúce k naplneniu Miléniových rozvojových cieľov do roku 2015. Cieľom pre nasledujúce obdobie sa stáva aj ekonomický rast s distributívnym dopadom. V tomto smere sa v deklarácii vyjadruje presvedčenie, že „sociálna politika a politika sociálnej ochrany musia byť upevnené spravodlivou verejnou politikou ...zabezpečujúcou lepšiu redistribúciu zdrojov.“¹³ Nástrojom na ceste k tomuto cieľu je najmä kooperácia za účelom generovania väčšieho objemu zdrojov na implementáciu takýchto politík. Dôraz je pritom kladený aj na obchod, keďže „obchod je motorom rastu.“¹⁴ Deklarácia preto obsahuje záväzok ku konsolidácii obchodných vzťahov medzi oboma regiónmi za podpory prebiehajúcich regionálnych integračných procesov.

Politické výsledky summitu

Politický prínos a význam summitu bol, ako je už zvykom, väčší než význam a dopad samotnej záverečnej deklarácie, ktorej ciele „ostali v záväzkoch založených na dobrej vôli bez

⁹ Lima Declaration: *Addressing our people's priorities together*, článok 52.

¹⁰ Cumbre UE-América Latina Caribe: declaración contra cambio climático y pobreza. In www.infolatam.com. 16. máj 2008. http://www.infolatam.com/entrada/cumbre_ueamerica_latina_caribe_declaraci-8304.html (23.5.2008)

¹¹ Lima Declaration: *Addressing our people's priorities together*, článok 44.

¹² Lima Declaration: *Addressing our people's priorities together*, článok 8.

¹³ Lima Declaration: *Addressing our people's priorities together*, článok 22.

¹⁴ Lima Declaration: *Addressing our people's priorities together*, článok 23.

definovaných finálnych cieľov či čiastok pre investície na zmiernenie dvoch z najvážnejších problémov Latinskej Ameriky.“¹⁵

Výsledkom summitu je okrem iného aj plné obnovenie diplomatických vzťahov Venezuely so Španielskom, ktorých lídri H. Chávez a J.L.R. Zapatero sa stretli prvýkrát od spomínaného Iberoamerického summitu v novembri 2007. Chávez označil vzájomné nedorozumenie za prekonané a vyhlásil, že „od dneška sa vraciame späť na cestu excelentných vzťahov, ktoré sme mali so španielskou vládou.“¹⁶ Zapatero pritom zdôraznil, že vzájomným vzťahom by mal dominovať rešpekt vždy a v každej situácii. Chávez okrem toho využil summit v Lime aj na nápravu pošramotených vzťahov s nemeckou kancelárkou A. Merkelovou a hosťiteľským prezidentom A. Garcíom. Merkelovej sa ospravedlnil za predchádzajúce vyjadrenia na adresu jej politickej strany a prezidenta-hosťiteľa pochválil za obranu primátu politiky pred trhom, ktorú García predtým prezentoval.

Napriek iniciatíve predsedníčky Andského parlamentu Ekvádorčanky I. Bakiovej nedošlo počas summitu k schôdzke medzi prezidentmi Ekvádoru a Kolumbie, keďže obaja si ako požiadavku pre Bakiovou navrhované neformálne súkromné stretnutie kládli ukončenie urážok a obviňovaní druhej strany. Lídri Andského regiónu sa teda v tomto smere nedokázali preniesť nad osobné invektívy a pracovať spoločne pre zlepšenie vzájomných vzťahov.

V environmentálnej oblasti prevzalo za Latinskú Ameriku najväčšiu aktivitu do svojich rúk Mexiko, ktoré prostredníctvom prezidenta F. Calderóna navrhlo vytvorenie *Zeleného fondu*. Bližšie detaily má prezident predstaviť na summite stredoamerických štátov v Hondurase. Už teraz je však zrejmé, že fond by slúžil najmä na finančnú a technologickú pomoc štátom za účelom ich kooperácie v boji proti environmentálnym rizikám spôsobeným klimatickými zmenami. Fond by mal byť „komplementárnym k opatreniam, ktoré sú diskutované na globálnej úrovni.“¹⁷

Stratégia EÚ pri obchodných rokovaniach

Pravdepodobne jedným z najvýznamnejších záverov badateľných po summite je zmena v zmýšľaní EÚ vo vzťahu k štýlu a stratégii uplatňovanej pri rokovaniach o asociačných dohodách, ktoré doteraz charakterizoval blokový prístup berúc do úvahy

¹⁵ La cumbre de Lima se queda en buenos deseos. In www.elpais.com. 17. máj 2008. http://www.elpais.com/articulo/internacional/cumbre/Lima/queda/buenos/deseos/elpepuint/20080517elpepuint_4/Tes (22.5.2008)

¹⁶ Zapatero y Chávez encauzan las relaciones entre España y Venezuela. In www.elpais.com. 17. máj 2008. http://www.elpais.com/articulo/internacional/Zapatero/Chavez/encauzan/relaciones/Espana/Venezuela/elpepuint/20080517elpepuint_2/Tes (23.5.2008)

¹⁷ El Presidente Calderón al término de la IV Cumbre México-Unión Europa. In www.presidencia.gob.mx. 17. máj 2008. <http://www.presidencia.gob.mx/buscador/index.php?contenido=35638> (23.5.2008)

existujúce regionálne zoskupenia v Latinskej Amerike. Problémovým sa však v tomto smere stalo CAN a skúsenosti z rokovania s jeho členskými štátmi napokon viedli k tomuto rozhodnutiu. Hlavným protagonistom myšlienky dvojrychlostnej Latinskej Ameriky sa z radov EÚ stala A. Merkelová, ktorá po rokovaní s domácim prezidentom pripustila, že „nemôžeme čakať na posledného, ale občas je treba pokúsiť sa o pokrok so skupinou štátov, ktoré sú už pripravené.“¹⁸ Príčinou jej vyhlásenia je najmä pretrvávajúca nejednotnosť vnútri bloku CAN, ktorá sa prejavila aj počas summitu, kde štáty nedospeli k spoločnej dohode o urýchlení rokovaní a na povrch celkom zjavne vystúpila snaha Peru a Kolumbie o väčšiu agilitu rokovaní na báze aplikácie „rozdielných rýchlostí“ zo strany EÚ na základe možností individuálnych štátov. Jej vyjadrenia boli podporené aj španielskym premiérom Zapaterom, ktorý, napriek tomu, že dlhodobo preferovanou stratégiou z pohľadu Španielska zostáva blokové vyjednávanie, vyjadril, že „sme pripravení uľahčiť kroky krajinám, ktoré majú najväčší záujem.“¹⁹ Prejavom rozhodnutia EÚ o väčšej flexibilitate a novom prístupe je aj obsah záverečnej deklarácie, ktorý hovorí, že „osobitná pozornosť bude venovaná špecifickým potrebám rozvoja členských štátov CAN berúc do úvahy asymetrie medzi regiónmi a v rámci regiónov a potrebu flexibility...zo strany EÚ.“²⁰

Napriek tomu, že v záverečnej deklarácii sa ako priorita spomína pokračovanie rokovaní po blokoch, aplikáciou nového prístupu sa EÚ zrejme vydá po ceste USA, ktoré už dlhšie preferujú stratégiu separátneho vyjednávania a dosiahli v tomto smere konkrétne výsledky v podobe obchodných dohôd s niekoľkými štátmi regiónu.

Rozhodnutie predstaviteľov EÚ neostalo bez reakcie krajín, ktoré sa najviac cítia ohrozené prípadnou aplikáciou novej stratégie vo vzájomných rokovaníach – Venezuely a Bolívie. Na jednej strane existuje u nich obava, že ostanú mimo rokovacieho stola, na druhej strane je však zjavné, že v praxi prijímajú ekonomické rozhodnutia a opatrenia často krátko proti záujmom európskeho kapitálu v krajine. Bolívijský prezident však označil za neakceptovateľné, aby boli postavení pred dilemu „buď akceptujete formát zmluvy o voľnom obchode s EÚ, alebo zostanete mimo rokovaní.“²¹

¹⁸ Balance de la Cumbre UE-América Latina y el Caribe. In www.infolatam.com. 17. máj 2008. http://www.infolatam.com/entrada/balance_de_la_cumbre_ueamerica_latina_-8305.html (23.5.2008)

¹⁹ MARIRRODRIGA, Jorge. La UE cambia de táctica y negociará el libre comercio país por país. In www.elpais.com. 17. máj 2008. http://www.elpais.com/articulo/internacional/UE/cambia/tactica/negociara/libre/comercio/pais/pais/elpepuint/20080517elpepuint_5/Tes (23.5.2008)

²⁰ Lima Declaration: *Addressing our people's priorities together*, článok 2.

²¹ MARIRRODRIGA, Jorge. La UE cambia de táctica y negociará el libre comercio país por país. In www.elpais.com. 17. máj 2008. http://www.elpais.com/articulo/internacional/UE/cambia/tactica/negociara/libre/comercio/pais/pais/elpepuint/20080517elpepuint_5/Tes (23.5.2008)

Konečné rozhodnutie EÚ o prípadnom využití nového prístupu v rokovaníach s krajinami CAN padne po schôdkach v júni a júli, na ktorých EÚ očakáva, že Ekvádor a Bolívia prídu s vlastným návrhom ako odpoveďou na ponuku EÚ.²² V tomto smere však zostáva celkom jasnou prioritou zo strany EÚ právna bezpečnosť podnikov, ktorá je však v kontradikcii s nedávnymi nacionalizačnými aktivitami voči európskemu kapitálu práve zo strany Venezuely alebo Bolívie.

Záver

Summit v Lime vyniesol na svetlo celú radu výsledkov a nových postojov vo vzťahoch EÚ a Latinskej Ameriky. Čo však neprekvapilo a bolo zrejmé už dávno pred summitom je súčasný stav extrémnej heterogenity Latinskej Ameriky, ktorý sa javí ako zásadná prekážka pri akejkoľvek ambícii prehĺbiť biregionálnu spoluprácu s EÚ. Je preto na mieste skonštatovať, že Latinská Amerika v podmienkach nebývanej rôznorodosti politických a ekonomických prístupov, navyše podporených personálnymi animozitami medzi niektorými lídrami, predstavuje pre EÚ aktéra, s ktorým je akýkoľvek pokrok na báze vzájomnej kooperácie nesmierne komplikovaný. Jedným z najzásadnejších zistení summitu je v tomto smere skutočnosť, že EÚ ústami A. Merkelovej pripúšťa možnosť uplatnenia dvojrychlostnej stratégie pri vyjednávaní o asociačnej dohode s regionálnymi integračnými blokmi. Táto stratégia by sa neskôr mohla preniesť z ekonomickej až do politickej roviny, čo by mohlo vážne ohroziť biregionálne vzťahy a mohlo by mať negatívny dopad predovšetkým na štáty Latinskej Ameriky.

Hlavnou príčinou uvažovania o novej taktike je stagnácia v rokovaníach s CAN, ktoré zostáva vnútorne rozštiepené na dva tábory. Zásluhou Peru a Kolumbie, ktoré požadujú od EÚ väčšiu flexibilitu a individuálny prístup k jednotlivým štátom, je vysoko pravdepodobné, že za súčasnej situácie si EÚ zvolí cestu prístupu „štát po štáte“, čo by viedlo k rýchlemu uzatvoreniu dohôd s kooperatívne orientovanými vládami Peru a Kolumbiou a naopak by ohrozilo pokrok v jednaniach s Ekvádorom či Bolíviou, nehovoriac o Venezuele, ktorá z CAN už dávnejšie vystúpila. EÚ by tým v podstate kopírovala stratégiu USA, ktorá je charakteristická separátnymi vyjednávaniami s individuálnymi štátmi. Na druhej strane by tým Únia porušila svoj záväzok vyjednávať po blokoch s cieľom motivovať tým jednotlivých lídrov k prehlbovaniu regionálnej integrácie.

²² Cuenta atrás para negociar en bloque. In *www.elpais.com*. 18. máj 2008.
http://www.elpais.com/articulo/internacional/Cuenta/negociar/bloque/elpepiint/20080518elpepiint_8/Tes
(23.5.2008)

Text záverečnej deklarácie okrem toho potvrdil, že vzájomné vzťahy medzi oboma aktérmi sú síce hlboké vo verbálnej rovine, ale zo všetkého najviac im chýbajú vysoko konkretizované záväzky s kvantifikovateľnými a presne vymedzenými cieľmi a konečnými termínmi ich naplnenia. Deklarácia napriek tomu poskytuje priestor na optimizmus najmä v otázke boja proti klimatickým zmenám, ktorý, ako sa zdá, zdieľajú obaja aktéri s rovnakým odhodlaním, berúc do úvahy zraniteľnosť latinskoamerického regiónu voči prírodným katastrofám pociťovanú najmä v Karibiku a Andskej oblasti.

Okrem formálnych výsledkov summitu zhrnutých do textu záverečnej deklarácie zaujali aj (ne)stretnutia lídrov jednotlivých štátov v priebehu summitu. Podľa očakávania nedošlo k priamym kontaktom medzi prezidentmi Kolumbie, Venezuely a Ekvádoru, čím sa len prehĺbilo pretrvávajúce napätie v regióne Ánd. Tieto skutočnosti poukazujú na zložitosť a komplexnosť diplomatickej krízy medzi týmito štátmi ako aj na zdĺhavosť procesu obnovy vzájomnej dôvery. Pozitívnymi výsledkami sa summit skončil pre bilaterálne vzťahy Španielska a Venezuely, ktorá sa po období nedorozumení a napätia obaja lídri rozhodli vrátiť na cestu kooperácie. Hostiteľské Peru získalo vďaka summitu pozitívny image, keďže prezident García vytvoril kooperatívne prostredie a podarilo sa mu presadiť svoj cieľ v podobe záväzku EÚ prihliadať na špecifiká a asymetrie vnútri regionálnych blokov pri rokovaní o asociačných dohodách.

Záverom možno konštatovať, že summit vo svojej záverečnej deklarácii síce prináša množstvo záväzkov a odhodlaní v oboch summitových prioritách, ale chýba jej konzekventnosť a presné vymedzenie cieľov, ktoré sa majú dosiahnuť. Možnosť aplikácie dvojakej rýchlosti zo strany EÚ v rokovaní o asociačných dohodách je jasným dôkazom o hlbokéj rozštiepenosti regiónu Latinskej Ameriky. Napriek kooperatívne prostrediu sa preto nepodarilo dosiahnuť pokrok ani vo vyriešení vnútroregionálneho napätia medzi krajinami Andskej oblasti. V prípade pretrvávajúcej či dokonca prehľbujúcej sa krízy jednoty v Latinskej Amerike sa dostane charakter spolupráce s EÚ do značného ohrozenia a možná diferenciácia na štáty dvoch rýchlostí môže ekonomicky a politicky uškodiť množstvu štátov regiónu.